

Цър. вѣстникъ

издава вѣка седмица
приложенето четири
пѣти въ годишата.

Варна,

свещ. Стефанъ Ганчевъ

Цъ
пр
за България 10 лева, а
за странство 18 лева.

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 15 ст.

Абонаментътъ е годи-
шенъ и
всѣкога прѣдплатенъ.

Всичко относено се до
вѣстника се изпраща
до администрацията на
Църковенъ вѣстникъ
въ гр. София.

Издания се плаща
и нѣтъ по 20 ст.
съ гармоня,
ако повторение по
15 ст.

Золотени писма не се
приматъ. — Раженици
за седмичното издание
не се поурѣждатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Тържеството на 18-и януарий — Тс.
2. Единъ християнски и човѣшки дългъ — Д. Мишевъ.
3. Отвѣждъ осоитъ на слѣпата страсть и отвѣждъ присоитъ на модната идея. — Ст. Михайловски.
4. Самобесѣди. — К.
5. Книжнина — Рѣчь отъ епис. Неофитъ; Братя Милединови — рѣчь отъ Иер. Ефт.
6. Официални актове.
7. Църковно-обществена лѣтопись.
8. Дарители.
9. Обявления.

Тържеството на 18-и януарий.

На днешния день, 20-и януарий, въ българската столица става тържество, първо по рода си въ третото царство и въ неговитѣ анали: прогласява се пълнолѣтието на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдникътъ князь Борисъ Търновски. Това тържество е събитие за царското сѣмейство и за България. Столицата е въ празнична прѣмѣна. Изъ нея се развѣвятъ знамената на всички народи, които съ свои лични прѣдставители участвуватъ въ тържеството на България и въ радостта на българската династия. Актътъ на тържеството се почва съ благодарственъ молебенъ въ съборния столиченъ храмъ. Въ присѣствие на царското сѣмейство, на прѣдставителитѣ на европейскитѣ дворове и народи на чело съ князетѣ прѣстолонаслѣдници на православнитѣ балкански държави, на министритѣ, на народнитѣ прѣдставители, на генералитѣ, на държавнитѣ сановници, на прѣдставителитѣ на културнитѣ дружества, на висшето столично общество и пр., Църквата отпраща благодарствени възгласи къмъ Царя на царетѣ, покровителя на православния български народъ, и горещи молитви да осѣни съ своя св. Духъ Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника князь Борисъ Търновски въ стѣпкитѣ на неговия самостоенъ животъ, да го укрѣпи съ вѣра и правда, като низпосли своята благодать на България и на царствуващата династия. Отъ този актъ почватъ вече правата и тежкитѣ длѣжности на Прѣстолонаслѣдника.

Въ тържествения този день православниятъ български народъ привѣтствува съ любовъ и възторгъ Н. Ц. Височество князь Борисъ, своя бждащъ достоенъ царь и, наедно съ чувствата си, му повѣрва и най-скѣпото, което има, правата си, най-свещеното, съ което живѣе, отечеството, и най-високото, за което живѣе, сѣкровенитѣ си идеали.

Тия чувства, тъй сърдечни, и този даръ, тъй слюбименъ, сж честититѣ устои за държавитѣ, въ които властта е раздѣлена между царь и народъ. Въ конституционнитѣ държави тия устои създаватъ за царетѣ слава, а за народитѣ благоденствие и културно величие. Н. Ц. Височество князь Борисъ има любовта на народа. Съ лучитѣ на тази любовъ се озаряватъ днесъ първитѣ негови стѣпки въ пѣтя на дълга. Възпитанъ съ голѣма грижа отъ августейшия си баща въ длѣжноститѣ, които го чакатъ, той знае, че любовта на народа не се дѣли отъ правата и свободитѣ на народа, че силата на отечеството се крѣпи на тѣхъ и че най-цѣнния бисеръ за една царска корона е народната любовъ. И въ лицето на своя любимъ Прѣстолонаслѣдникъ българскиятъ народъ привѣтствува съ любовъ и ентузиазъмъ своята надежда. Съ любовта на народа вървятъ нераздѣлно и молитвитѣ на Българската православна църква. Нейнитѣ сърдечни молитви, които сж тия на цѣлия православенъ български народъ, сж едни: Царя на царетѣ да благослови стѣпкитѣ на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника князь Борисъ въ пѣтя на дълга, да увѣнчае съ успѣхъ благороднитѣ му устреми за благото на народа и за величието на отечеството и да го удостои съ славата и ореола на св. царь Борисъ.!

Тс.

Единъ християнски и човѣшки дългъ.

Тържествата въ София за пълнолѣтието на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника князь Борисъ Търновеки сж почетени отъ князетѣ прѣстолонаслѣдници на православнитѣ балкански държавици. Вече отъ два дни Тѣхни Кралски Височества прѣстолонаслѣдницитѣ на Гърция, Ромѣния, Сърбия и Черна-Гора сж ежани и мили гости на България. Ако тържеството за пълнолѣтието на прѣстолонаслѣдника князь Бордѣе е събитие за България, събирането на прѣстолонаслѣдницитѣ на петѣтъ православни държави на балканитѣ (позволяваме си да причислимъ и Ромѣния), е най-бѣлѣжитото събитие въ Европа. Историята на балканскитѣ народи не помни подобно събитие. То е утѣшителна проява. То свѣдочи не само за приятелскитѣ чувства къмъ българската династия на кралскитѣ дворове, на които князетѣ сж прѣдставители, но и за новия политически лѣхъ на Балканитѣ и за добритѣ чувства у едновѣрнитѣ и братски народи, отъ които иде трѣя лѣхъ. За Европа това е нѣщо невидѣно. За нея и за свѣта е изненада да гледа балканскитѣ народи да си

подаватъ ржка въ лицето на своитѣ бждни крале и царе. И първиятъ вѣстникъ въ свѣта, лондонския в. „Таимсъ“, съ право подчертава, че посѣтата, която Н. Кралско Височество Гръцкиятъ прѣстолонаслѣдникъ прави на България и на нейния царь, „е най-важното събитие на Балканитѣ“. Тия думи не надцѣвватъ нѣщата. Не, тѣ проникватъ дълбоко въ тѣхъ и още по дълбоко въ послѣдипитѣ, ако България, Гърция и другитѣ балкански държави евентуално се разбератъ и ако схванатъ и изпълнятъ своя християнски и човѣшки дългъ на Балканитѣ.

Европа знае отъ историята, че балканскитѣ християнски народи, едновѣрни или едноплеменни, сж вѣчно въ несговоръ и въ война. Тѣхната история е най-кръвавата. Тѣхната борба за първенство и за граници, която и днесъ не е прѣстанала, е ней-печалната. Разпокъсани и враждуващи прѣвъ вѣкове, тия народи сж жънали само бѣди. Тѣхната вражда, която ги ослаби и която ги свали отъ сцената, като ги откъсна отъ цивилизацията, прѣвъ вѣкове, е била мостъ, прѣвъ който минали турцитѣ отъ Азия въ Европа. Тя погребала тѣхнитѣ държави и тѣхната политическа свобода. Тя донесла тѣхното многовѣковно робство. Тя държи и днесъ милиони християни подъ тежко турско робство.

Гърци, ромъни, сърби, черногорци и българи иматъ християнски и човѣшки дългъ къмъ тия християни-роби. Този дългъ вѣпие къмъ тѣхъ. Той имъ налага да прѣстанатъ съ несговора, враждитѣ и борбитѣ си. Това той налага особено на тия, що ръководятъ сждбинитѣ на Гърция, Ромъния, Сърбия, Черна-Гора и България. Не е ли врѣме да се разбератъ тѣ за общия дългъ, който иматъ къмъ милионитѣ християни, които младотурскиятъ режимъ изтрѣбва системно?

Когато става въпросъ за сговоръ на балканскитѣ християнски държави, вѣкога се прѣдполага, че се канятъ на комплотъ срѣщо цѣлостята на турскитѣ владѣния въ Европа. Това е погрѣшна мисль. Не тя ръководи и вдѣхва тия редове. Проповѣдникъ на миръ и любовь, ратникъ за сговоръ между християнскитѣ православни народи, „Ц. в.“ дири основата на сговора въ общия дългъ, въ дълга за самосъхрана, който иматъ балканскитѣ народи. Когато е въпросъ за самосъхрана, сговорътъ нѣма и не може да има за обектъ нито подѣлата на турскитѣ владѣния въ Европа, нито автономията на Македония. Срѣщо автономията сж турцитѣ, срѣщо нея сж и нѣкои европейски сили, срѣщо нея сж и нѣкои балкански държави. Сговорътъ може да има само единъ обектъ — правото на християнитѣ въ европейскитѣ вилаети да искатъ управа, която да гарантира тѣхния имотъ, животъ, честь и свобода. Срѣщо това право не може да има нищо Европа — тя го е общала съ 23 членъ на берлинския договоръ. Срѣщо него не може да възрази нищо и младотурското правителство, управата на което е по-кръвава и по-грозна отъ хамидовата. Па и какво могатъ да възразятъ младотурцитѣ, когато срѣщо тѣхъ възпаятъ убийствата въ Гревена, изтрѣбата на християнитѣ въ Леринско и Лагадинско, кланетата въ Шипъ и въ велешкия манастиръ св. Богородица, изтрѣбата на сърбитѣ въ Призрѣнско, Прищенско и пр.? Тия кланета не сж първи, нѣма да бждатъ и послѣдни въ Турция. Ако днесъ се вършатъ въ български градове и села надъ българи, утрѣ ще

се прѣнесатъ въ гръцки и ще се вършатъ надъ гърци. Нѣма да прѣстане и изтрѣбата на християнитѣ, защото тя е точка въ програмата на комитета, който управлява днесъ Турция. Изтрѣбата въ Леринско и Лагадинско се върши по рѣшение на комитета, а рѣшението се изпълнява отъ чети, които се организиратъ отъ самия комитетъ.

Ако младотурцитѣ трѣбятъ днесъ българи и гърци при равнодушието на сърби и ромъни, утрѣ пъкъ тѣ ще почнатъ да трѣбятъ сърби и ромъни. Трѣбва ли българи и гърци да стоятъ така сжщо равнодушни? Ала има и друго зло по-грозно и по-гибелно за християнскитѣ населения. Това е войската повиностъ на християнитѣ. Младотурцитѣ използватъ вѣщо тази повиностъ. За тѣхъ казармата е станала срѣдство да обезлюдятъ християнскитѣ села и градове. Въпрѣки протеститѣ на Гръцкия патриархъ и на Българския екзархъ, християнитѣ войнци се подлагатъ въ турскитѣ казарми на грозни физически и морални изтезания. Това ги отчайва и ги кара да дезертиратъ изъ редоветѣ на войската, както и да се изселватъ завинаги отъ отечеството си. Тия младежи сж силата на населението. А тази сила се губи. Оставена да чезне така, християнскитѣ села ще обезлюдятъ. Моралнитѣ и физически изтезания въ казармата сж еднакви за българи и гърци, за сърби и ромъни. Патриаршията и Екзархията съ скръбъ вече гледатъ, какъ намаляватъ вѣнчалата на паството имъ въ епархиитѣ. Въ островъ Метелинъ наприм, отъ 400 и повече гърци младежи, подлежащи на наборъ, явили се 30—40 души. Другитѣ напуснали завинаги отечеството си. Това е ужасно. Изчезва цвѣтътъ на населението. Такива сж послѣдипитѣ на турската казарма. Такова е положението на християнитѣ въ Македония и въ другитѣ европейски вилаети на Турция. То заплашва сжществуването имъ. А това положение, тѣй отчаяно и тѣй грозно, се крѣпи прѣди всичко отъ несговора, съперничествата и враждитѣ на самитѣ християни. Не е ли врѣме да се помисли за това положение, което еднакво заплашва и гърци, и сърби, и ромъни, и българи? Не е ли дългъ на правителствата въ Атина, Вѣлградъ, Букурещъ, Цетина и София да обрнатъ вниманието на великитѣ сили върху изтрѣбата на християнитѣ и върху обезлюдяването на християнскитѣ села? Не е ли дългъ да подирятъ намѣсата на великитѣ сили, за да се създаде въ Турция управа, която да обезбѣди, безъ разлика и на вѣра и на народност, живота, имота, честта и свободата на населенията въ европейскитѣ вилаети? Вѣко колебание и вѣка забавя е фатална. Нѣма да искатъ б-тѣ държави да дѣлятъ тия вилаети, нито да ги присѣдиняватъ. Нѣма да искатъ и да ги отцѣпятъ отъ Турция и да се създаватъ отъ тѣхъ независими области. Тѣ ще искатъ онова, което великитѣ сили сж уговорили въ трактати: да се даде самоуправа на населенията, като имъ се прѣдостави да си избиратъ сами упревницитѣ и сждитѣ, да пазятъ сами реда и спокойствието въ вѣка кааза и областъ, да се грижатъ сами за своята просвѣта и икономическо повдигане и, прѣдадени на култура, да станатъ елементъ на миръ и редъ. Ето единъ християнски и човѣшки дългъ, които иматъ балканскитѣ държавици. Ето единъ дългъ, който трѣбва да се схване, догдѣто не е късно още, за да се запазятъ християнитѣ въ Турция отъ изтрѣба.

Утрѣшни ръководители на сждбинитѣ на

държавитѣ, чиито прѣстоли ще заематъ, прѣстолонаслѣдниците, които тържеството по пълнолѣтното на българския прѣстолонаслѣдникъ е събрало въ българската столица, иматъ честитъ случай да си стиснатъ ржката въ име на дълга, за който е дума. Случаятъ е рѣдкъ. Ще го използватъ ли за единъ дългъ, който стои вънъ отъ всѣко подозрѣние и неприязнь спрѣмо Турция? Истина, тѣ не ржководятъ още държавната политика, ала политиката е тѣхна атмосфера. Кой ще отрече, че тѣ не живѣятъ съ въпроса за сѣдбата на своитѣ злочести сънародници и че не дишатъ съ тѣхнитѣ надежди? Кой може да каже, че пролѣтата при Гревена кръвъ не терзае душата на грѣцкия прѣстолонаслѣдникъ така, както кръвта на изкланитѣ българи въ Шапъ и въ велешкия манастиръ трови душата на българския прѣстолонаслѣдникъ, който отъ 18-и януарии влиза въ политиката и почва да живѣе съ копнежитѣ и терзанията на българската душа. Ако болкитѣ и чувствата сѣ еднакви, еднакъвъ е и дългътъ. Този дългъ е християнски и човѣшки. Той трѣбва еднакво да се цѣни и схваща отъ балканскитѣ държавици. Този дългъ повелява да се запазятъ, прѣди всичко, християнскитѣ населенія въ областитѣ на европейска Турция отъ изтрѣба, като имъ се създадѣтъ условия, при които да могатъ спокойно да живѣятъ, да се развиватъ културно и да се самоопрѣдѣлятъ. Това очакватъ балканскитѣ народи отъ срѣщата на прѣстолонаслѣдницитѣ на православнитѣ държави въ българската столица. Това чака и лондонския „Таймъ“, който нарича тази срѣща „най-бѣлѣжито събитие на Балканитѣ“. Съ такива молитви и надежди ги привѣтствува и Българската църква.

Д. Мишевъ.

Ст. Михайловски.

Отвѣдъ оситѣ на слѣпата страсть и отвѣдъ приситѣ на модната идея.

13.

Първитъ законъ — въ човѣчеството както и въ природата — е тоя: „— Всѣки плодъ трѣба да дойде въ своя сезонъ.“

Тѣй че, всѣкакъвъ превратъ социално-политически, извършенъ отъ името на начала които не сѣ проникнали въ душата на гражданитѣ, спира нормалното развитие на обществото; прогресъ осъщественъ чрезъ скачки е лъжовенъ прогресъ; изнасилванетоъ закона на мудното възрастване не престава да дава гибелни послѣдници дори когато го оправдаваме съ прекалена и нетърпелива любовъ къмъ усъвършенствование.

Поради това въ политиката нема абсолютни теории и твърдения.

Политическата истина ето я: — едно преобразование може да бѣде ту спасително и законно, ту гибелно и престъпно — споредъ епохата когато се вѣстията, споредъ сферата кждѣто се въвежда.

Историята ни казва че нищо не е така мѣчно колкото точното и ясно опредѣляне на момента когато една революция престава да бѣде зловторна, и взима характеръ на движение законно, свѣтло, необходимо и наложително.

Можемъ, обаче, колчимъ се касае за социално-

политически метежни вълнения или преврати, да приемеме като аксиома слѣднитѣ думи на Mignet:

„Une révolution n'est légitime et ne peut être féconde que si elle est faite à son heure“.

Поради това за псевдо-възстанническитѣ начинания и домогвания въ Македония — чиито резултатъ е винаги билъ еднакъвъ и еднообразенъ, истреба на българитѣ и провала на българизма — не може да се искаже друго сѣждение или присѣждане освенъ слѣдното.

— То бѣхъ работи на дѣйци невъзмъжали, на борци непознаващи ни единъ отъ законитѣ на социософията — сирѣчь законитѣ по които човѣшкитѣ общества се пораждатъ, кръвнатъ и погинватъ. —

„— Ний се опитваме да вършимъ това, което сж вършили френци, италианци и сума други европейски народи! —“. Така говождѣтъ казанитѣ македонствоващи храбреци.

Тѣ забравятъ че публичнитѣ насилнически расправии биватъ всеблагодатни само когато се вършатъ отъ населенія многомилионни и висококултурни, — и че сѣщитѣ расправии носѣтъ характеръ на дѣтински предприятия, колчимъ сж вършени отъ нѣколко десетки безкултурни или малокултурни искатели на приключения.

Тѣ сж влибени въ думата революция — като забравятъ, че революцията не е друго нѣщо освенъ торъ за прогресъ, — и че всѣки торъ, когато не е наслаганъ кждѣто трѣба и когато трѣба, престава да бѣде торъ и се нарича сметъ.

Тѣ сж влибени въ думата волностъ — като забравятъ че пълна волностъ може да бѣде достояние само на оня който е надаренъ съ пълно духовно самообладание и е проявилъ пълна нравственна дисциплина. Иначе казано, тѣ забравятъ че волността е просто сѣчиво а не крайна цѣль — и че това сѣчиво се поставя само въ опитни и майсторски рждѣ.

Българствоващитѣ македонски рицари на камата и на бомбата освенъ че опълчихъ противъ себе си всевъзможни иноплемени българоѣди, турци и нетурци, но още се предадохъ съ особено кръвожадуване, на взаимни гонитѣ и сгавания. Това явление дойде за стотий пжтъ да оправдае една характерна старовѣковна притча:

„— Дадете ли ногти на келявия ще си одере главата.“ —

Въ македонствоващи нѣкои газетки — списвани повечето пжти отъ ревнителни на всѣкакъвъ родъ стресения — сирѣчь отъ людие за които метежничеството е професия а човѣконенавистничеството — поприще, четеме често фразички като слѣдната:

„— Каквото ще става часъ по скоро да става. За публично обновление и пресъздаване дългогодишнитѣ ожидания нематъ смисълъ.“

Подобни въскликновения не сж друго нѣщо освенъ риторически упражнения на еманципирани школници.

Газеткитѣ за които става рѣчь не искатъ или не сж способни да разбержтъ, че въ социално-политическитѣ ламтежи и стремления има едно распределение или нареждане, което историчитѣ наричатъ *класификация на въпроситѣ по спѣшностъ*; че тая класификация е основана не само върху принципа на интегралната стойностъ на нѣщата, но още и върху принципа на благовремието, сирѣчь принципа на най-сгоднитѣ момен-

ти за подвизание и ратоборство; че споредъ нея има дѣла които трѣба да наченемъ още днеска — а има дѣла които могатъ да бждатъ отложени безнаказано и безпагубно за подиръ десетъ, двайсетъ или петдесетъ години.

Така напримѣръ, ако една нация е прекарала шесть-седемъ вѣка безъ политическо самоуреджанье, ако шесть-седемъ вѣка на редъ ней сж оспорвали всѣкакво право и съвършеннолѣтие — и тя не е погинжала, не е исчезнала при подобно безлично живуване — тя нема да погине и исчезне ако скръсти рѣцѣ и потърпи новъ единъ периодъ отъ нѣколко десетки години.

Ала тя непремѣнно ще се провали ако се вдаде въ груби и насилнически дѣйствия противъ съществуващия публиченъ редъ — безъ да измѣри силитѣ си, безъ да бжде въ състояние да рече за себе си:

„— Азъ се опълчавамъ противъ елементи мощно организирани — ала азъ съмъ элементъ два пѣти по мощно организиранъ“.

Джованни Руфини въ своето „Искусство да правимъ съзаклятия“ (L'art de conspirer) дава слѣднитѣ двѣ поуки на своитѣ другари, желатели на метежи и искатели на преврати:

1-во Quand on n'est pas le plus fort il faut être le plus fin“.

Сирѣчь: Когато не си по силниятъ, бжди по хитроумниятъ.

2-ро „Il ne faut toucher à son ennemi que pour lui abbatre la tête, et lorsqu'on est sûr d'arriver à ce but“.

Сирѣчь: На неприятеля си посѣгай само когато си въ състояние да го сгазишъ и когато си увѣренъ че ще достигнешъ тая цѣль.

Първото отъ горнитѣ двѣ правила не се нуждае отъ никакви обширни пояснения.

Ще заблѣжимъ само че не бидейки по силнитѣ не смогнахме да се покажемъ по хитроумни.

Къмъ второто ще прибавимъ слѣдното размишление: Нападателнитѣ дѣйствия иматъ за цѣль да се тури край на едно несносно положение. Ако това положение се влошава отъ нападателнитѣ дѣйствия тѣ вече нематъ никакъвъ смисълъ. Иначе казано никога не трѣба да прибѣгваме къмъ груба сила когато чрезъ нея ний само ще раздразимъ и ужесточимъ противника си безъ да го унищожимъ.

Въ заключение ний ще се отправимъ съ слѣднитѣ думи къмъ нашитѣ македонствоващи словоборци и мечоносци — и въобще къмъ вѣчкитѣ ревнителни на бъркотия и разблудия въ Балканския полуостровъ:

— До гдѣто едно племе не е истребеко може да рѣчеме, че нищо не е изгубено. Затова — когато се появи опасностъ отъ истребление вѣчкитѣ публични водачи и дѣйци трѣба да се сдружатъ и да заработятъ за отстранение на опасността като исхождатъ отъ слѣдното начало: неудовлетворителна спогодба е за предпочитанье предъ всепоглѣщаваща кръвнина.

Къмъ сѣшитѣ македонствоващи словоборци и мечоносци ний ще отправимъ и слѣдната блѣжка:

Вашитѣ великъ грѣхъ, грѣхъ който нема никога да ви се прости отъ историята на българизма — стои въ смѣшението което правите между рискъ индивидуаленъ и рискъ всенароденъ. Вий

никога не рачихте да разумѣите че самоунищожението може да се позволи на отдѣлни личности но никога не е позволено за цѣло едно племе.

Самобееѣди.

7.

О, колко е тежко върху нещастieto на човѣка да притуряшъ друго нещастие! Въ стремлението си човѣкъ да си приготви щастие, често пѣти избира своето нещастие. Той е неразумно сторилъ. Но жестоко е да го осждаме, защото увеличаваме страданията му; ето днесъ опитахъ това и колко тежко нѣщо е! Това е неприятно на Господа. Дано Той ни опѣти да бждемъ разумни човѣци съ милостиви сърдца!

8.

„Ние силнитѣ сме длъжни да носимъ слабоститѣ на безсилнитѣ“, казва апостолътъ. Хиляди сж случаетѣ дѣто ти можешъ да се разгнѣвишъ на своитѣ си. Но разумниятъ човѣкъ знае да понесе всичко това. Щастие, въ смисълъ на спокойствие, нѣма на този свѣтъ. Само който може да търпи заради Господа, той е щастливъ. Търпнието спасява душата на човѣка. Който не дава отпоръ на злото, не заслужава живота си, но който нѣма търпение, погубва и себе си и другитѣ. Но, братя мои, само любовта е която дълготърпи!..

О, колко хубаво се живѣе при една постоянна любовъ и колко лесно може да прѣнесешъ тежеститѣ на този животъ!.. Но когато не завѣщаешъ любовта си никому, ти виждашъ, като че ли всичко е тръгнало противъ тебе. Защото човѣкъ, когато е самъ, не може силно да чувствува своята връзка съ Бога.

Кой може да открие волята Господня и Неговитѣ пѣтица, по които да тръгнатъ човѣцитѣ? Ето това е скрито за онѣзи, които казватъ: „Ние сме богове“. Но благословенъ Господъ Богъ, Той познава пѣтицата на човѣцитѣ и щедро излива милостта си върху онѣзи, които Го обичатъ и Му се боятъ.

9.

Ако си отъ истина, защищавай истината съ любовъ, защото иначе ти не защищавашъ истината, но каприза си. На човѣка думитѣ могатъ да бждатъ и прави, но тази защита има извѣстни граници, които като ги прѣминешъ, ти газишъ вече личността на събесѣдника си.

10.

Господи! много мжно се живѣе, но подкрѣпи ме въ трудната задача на живота ми. Виждамъ, че много е лесно да бжде човѣкъ жестокъ. Чудна картина е това свѣтътъ! Ако има нѣкой една добрина, то тя е удавена отъ хиляди недостатъци. О, Господи, запази ме цѣль въ този свѣтъ! Мнозина иматъ знания и учения голѣми, но Твоята истина кой я търси? Кой има милостъ и любовъ въ сърдцето си? Всички сж жестоки! Но Ти, Господи, дай ми хора, съ които да възкреса и азъ своята любовъ, защото азъ съмъ слабъ, азъ не мога самъ въ съзерцанието си да позная Бога моего. О, любовъ! О, Господи! Медътъ е сладостъ на устата, но Ти си сладостъ на сърдцето! Ти си живиятъ, Ти си благиятъ Богъ на нашето сърдце О, Ти Господи, който ни правишъ подобни на Себе си! Кой ще отвори сърдцето ми и да види що ми е? Кой ще ми даде ржка, но, о, жива ржка! Мрътва ржка не искамъ, азъ съмъ слабъ, тя ще ме погуби. Сподоби ме, Господи, поне съ единъ човѣкъ на този свѣтъ и ме подкрѣпи, защото ето азъ, макаръ и бавно но уни-

рамъ!.. Но Ти си милостивъ, Ти нѣма да оставишъ издѣхвация чловѣкъ, който търси помощъ у Тебе, Господи! Дай ми сърдце, но вѣрно сърдце ми дай, Господи, за да ходя съ правота прѣдъ Тебе, азъ искамъ своето спасение, помогни ми!.. Дай ми сила да залюбя истината повече отъ сърдцето си и давай ми разумѣние да слѣдвамъ пктя Ти. Подкрѣпи ме, Господи, та въ една дружина да свърша живота си въ Твое име. О, колко е сладко Твоео име! Азъ съмъ слабъ да слѣдвамъ пктя Ти, но въ Твоитѣ рѣчѣ е да ми дадешъ това. Сподоби ме, Господи, да вкуси сърдцето ми отъ Твоитѣ Божествени истини и направи ме човѣкъ по волята си, защото Ти си Господь, Ти си Богъ мой!..

11.

Не! може би, азъ нѣмамъ право да прося отъ Бога да имамъ чловѣци по сърдце, съ които всичко да сподѣлямъ. Господи! не останахъ ли азъ една непотрѣбна вѣщъ, осамотена, опустѣла, комуто не можешъ вече нищо повѣри?.. Ето азъ не зная защо живѣя: всѣки те задира на зло прѣдъ Господа, азъ не се уклонихъ и полѣка-лека залитамъ вече. Защо? Азъ не искамъ ли да живѣя? О, не! Азъ искамъ да живѣя, но нѣма моята сила на живота ми и моята сладостъ на сърдцето ми, моятъ безсмисленъ животъ я пропжди. Господи, азъ Тебе вѣчно ще моля, Ти знаешъ моето сърдце и макаръ, че върша зло, азъ дързостно искамъ твоята истина, защото вѣрвамъ, че който съ сила се моли да бжде добъръ, Ти вливашъ вече въ неговото сърдце доброта. О, братя, станете ми приятели, дайте ми рѣката си за съюзъ у Господа, защото моята слабостъ е голѣма! Кое изкушение отблъснахъ? Кое зло не сторихъ? Съ коя правота застанахъ прѣдъ Господа моего? Пустота и нищожество!.. Но, Господь не бива поругаемъ, азъ съмъ лошиятъ и слабиятъ. О, братя, елате да се изпросимъ отъ Господа! Тукъ е нашата сила и право. Помогнете ми, защото азъ не смѣя да се изправа самъ прѣдъ Господа; кое добро направихъ, свързахъ ли двѣ истини, та да се явя поне живъ прѣдъ Него?

О, Господи, Твоята сила е голѣма и Твоео право е добро. Азъ не върша това, но азъ го обичамъ. Дай го на хора, защото е мило човѣку да ги гледа и да се поучи отъ тѣхъ. . . .

12.

О, колко е слабъ човѣкъ! Дѣ ми силата, дѣ ми истината? Що направихъ прѣдъ Бога, за да видя, че и азъ живѣя? Говорихъ безъ сърдце и безъ да бжде понятно; работихъ, но не съ прѣданостъ. Но кой ще ми помогне? Кой ще развърже моето сърдце и ме направи добъръ чловѣкъ? Азъ отдавамъ себе си и нека Господь вложи силата си въ мене и Неговата воля да бжде моя законъ. Господи, бжди съ мене, Господи, и спаси душата ми, защото азъ Те обичамъ, Господи!..

13.

Блазъ на тогозъ чловѣка, който знае що е безкористна любовь! Волята Господня е велика и добра. Дай ми вѣрно сърдце, Господи, защото иначе азъ не мога да отида по Твоя пктя, та макаръ и чудеса да правя. Силата ми е малка и волята ми е слаба. Кой знае за какво е човѣшкиятъ животъ тукъ на земята, като вършимъ толкозъ беззакония? О, има нѣщо непонятно и страшно да се живѣе!..

14.

Господи, много ми е тежко, като служа за неприятности на хората. Научи ме и ме избави отъ примки въ моя животъ; азъ обичамъ пктя, който води къмъ Тебе, затова просвѣти ме и настави сърдцето ми да трѣгне

по него. Постави ме, Господи, само за добро на този свѣтъ и азъ повече нищо не мога да желая!

15.

Голѣми сж теготитѣ на живота и кой ще ги носи? Сърдцето си трѣбва да притискамъ, като о стѣната. Но кой е кривъ за всичко това? Ето азъ самъ. Азъ си устроявамъ пктища и сгрѣшavamъ, сгрѣшаватъ и онѣзи, които сж около мене. Наистина, ние не живѣемъ за слава Божия и не бихме жалили, ако Богъ ни отнемѣше този глупешки животъ. Всѣки мисли зло, всѣки върши зло, чловѣцитѣ се ядатъ като животни и душата ни е вече станала не храмъ Божий, но мерзостъ на запустѣние. О, дѣ ни правдата, дѣ ни истината! Жестокъ и зълъ е свѣтътъ! Ненаситенъ е на кръвъ и на вдовишки сълзи, а думитѣ му сж думи на лицемѣрие! Защо ли е всичко това? Душата ми е горестна и сърдцето ми се смъртно терзае отъ този свѣтъ, но... нека всичко да бжде, защото е казано: „съ сълзи ще смѣсишъ хлѣба си“.

Но святъ Господь Богъ, освѣтъ Него нѣма друга помощъ и ние Нему пакъ ще уповаемъ!..

16.

И така, нѣкои казватъ, че имъ мисля зло. Прости имъ, Боже, защото не знаятъ какво говорятъ. Пъкъ и мене подкрѣпи да се въздържа, за да не имъ вмѣнявамъ това за нѣщо. Господь знае и вижда моитѣ помисления и намѣрения сърдечни. И нека Той не сжди между мене и тѣхъ, защото ще имъ бжде клѣтва. Дай имъ, Господи, разумѣние и благо сърдце, защото и тѣхната душа е въ угѣснение, щомъ е завладѣна отъ лошия духъ. Нали никой не иска своето нещастие... И тѣ така — и тѣ не искатъ своето нещастие, но Сатаната е по-силенъ и завладѣва душата имъ, о, Господи!..

1905.

К.

КНИЖНИНА.

РѢЧЬ

(Прозвнесена при пострижението въ монашество на прѣподавателя при Софийската Духовна Семинария Дамитрия Чавдаровъ — (Михаилъ).

Възлюблений брате Михаиле,

Като се радвамъ, заедно съ църквата, за събитие-то, което днесъ се извърши въ храма на нашия духовенъ разсадникъ, азъ бързамъ прѣвъ да те привѣтствувамъ съ приетия новъ санъ. И понеже, по порѣка на църквата, азъ взехъ близко участие въ това събитие, нека ми бжде позволено да ти кажа, по тоя поводъ, нѣколко напѣтствени думи.

Твоео желание, — да служишъ въ безбрачно състояние на църквата, — е оцѣнено по достоинство. Съ принасянето това желание като жертва прѣдъ олтаря на църквата, ти доказвашъ, че си избралъ „благата частъ“ въ живота, — да работишъ за духовното благо на народа си. Недѣй забравя, обаче, че тая блага частъ трѣбва сега и да се завладѣе, и че до като се постигне това, ще има да вкусишъ не малко нравствени горчила и скърби. Особено въ наше врѣме за завладѣването на тая „блага частъ“ е потрѣбна твърда рѣшителностъ, потрѣбни сж голѣми усилия и постоянна борба съ свѣта. Ние живѣемъ въ вѣка на отрицанието, волномислието и безвѣрието. Тъкмо въ наше врѣме нравственитѣ принципи, нравственитѣ опори на човѣчеството сж разколе-

бани. Християнскитѣ догми и евангелскитѣ добродѣтели сж пркрусени и игнорирани. Върващитѣ сж смутени отъ всеобхватния лъхъ на нравствената поквара, смутени сж отъ постоянния приливъ на религиозното равнодушие, отъ задушващата атмосфера на волномислието и безвѣрието. Изобщо, обществото прѣживѣва единъ твърдѣ опасенъ, за своитѣ нравствено-религиозни устои, кризисъ. То се колебае между спасителната вѣра и гибелното безвѣрие. Ала, по насоката на своя животъ, очевидно е, че то клони повече къмъ земното, суетното и порочното. Може ли тогава да се завладѣе „благата частъ“, безъ особена борба съ духътъ на врѣмето? Може ли, който и да е отъ върващитѣ, да живѣе въ тая атмосфера и, безъ особени нравствени усилия, да я побѣждава? Може ли това да стори, безъ борба, единъ монахъ, който се отказва отъ свѣта, а се призовава да работи въ свѣта, да работи за духовното благо на живуцитѣ въ свѣта? Очевидно е, че не може. Ето защо въ тоя свещенъ часъ, най-важния съвѣтъ за тебе е: да бждешъ готовъ за борба съ духътъ на врѣмето. Като се причислявашъ къмъ съсловията на апостолитѣ, пастиритѣ и проповѣдницитѣ на Словото Божие, постоянно помни думитѣ на апостола, че *нашата борба не е противъ плътъ и кръвъ, а противъ началника на тъмнотата на тоя свѣтъ, противъ духътъ на поднебесната злоба.* (Ефес. VI, 12).

За да излѣзешъ побѣдителъ въ тая борба и да изпълнешъ своя дългъ, като войникъ на Христа и служителъ на църквата, необходимо е да се облѣчешъ съ пълното и необходимо всеоръжие Христово, а именно: *съ пояса на истината* (Ефес. 6, 14), *съ щита на вѣрата* (16), *съ бронята на любовта* (I Сол. 5, 8) и *съ оръжието на свѣтлина* (Рим. 13, 12). Необходимо е да усвоишъ напълно съдържанieto на благодатния животъ, да усвоишъ духовнитѣ, евангелскитѣ добродѣтели, да украсишъ своя монашески животъ съ плодетѣ на духа, които сж: *любовъ, радостъ, миръ, дълготърпение, благодать, милосърдие, вѣра, кротость и въздържание* (Гал. V, 22). Какъ може да се постигне това, — ще намѣришъ упътвание въ богословската литература, а най-вече въ творенията на светитѣ Отци. Въ тоя свещенъ моментъ азъ ще ти напомня само едно нѣщо — прѣдъ видъ жизненитѣ обстоятелства, въ които ще бждешъ поставенъ въ обществото, тури си за правило: *винаги да бждешъ въ висока степенъ ирѣдпазливъ въ вѣтко отношение.* Плодетѣ на духа, за които говори апостолтъ, произрастватъ въ таинницитѣ на вжтрѣшния животъ. Тѣ иматъ корена си въ най-скръвеното настроение на душата и сърдцето. Слѣдователно, оцѣнката, която иде отъ страна на тѣхъ, не всѣкога е вѣрна. Поради това, пази се отъ оцѣнката, която хората ще дадатъ на тия плодове въ тебе. Ако е не благоприятна за тебе, тя не е опасна толкова, защото ще ти послужи за изправа; но, ако е похвална и пристрастна, това може да ти послужи за падане. Ето защо вѣрвай само на она оцѣнка на твоео достоинство, която излиза изъ твоята собствена съвѣсть и отъ твоя Спасителъ. Тя да ти бжде мѣрка за другитѣ, които идатъ отъ страна. Смирявай се, и пакъ се смирявай. Бжди привѣтливъ и благъ. Радвай се само тогава, когато чувствуващъ въ сърдцето си, че Христосъ е доволенъ отъ твоео поведение, отъ твоитѣ духовни плодове и подвизи, а скѣрби, когато чувствуващъ противното. Провѣривай правотата на своитѣ мисли и дѣла, не по човѣшкитѣ похвали и одобряния, а съ постоянно допитване до собствената си съвѣсть, съ допитване до твоя божественъ Спасителъ и Всевѣдецъ Господъ. Всѣкога слагай мислено своята дѣйность прѣдъ сжда на Господа, за да държишъ правилна и спасителна насока въ живота си. Само по тоя начинъ ти ще можешъ да изпълнишъ благодатното правило на *вжтрѣшния човѣкъ* (Рим. VII, 22) и да противостоишъ на *внѣшния*.

Повтарямъ, въ наше врѣме това е едно трудно дѣло, то е единъ великъ нравственъ подвигъ. Защото днесъ обществото, подъ влиянието на духътъ на врѣмето, е устремено въ свършено противоспасителна и гибелна посока. То има за цѣль само внѣшни успѣхи въ живота, стреми се да задоволи само внѣшния човѣкъ. Съ вжтрѣшния то се намира въ враждебни отношения. При това общо надпрѣдварване къмъ земното, суетното и порочното, при това общо неразбиране истинската цѣль на живота, при това общо прѣнебрѣжение и недовѣрие къмъ всички нравствени принципи и учения и къмъ всѣко вжтрѣшно дѣлание, понятно е, че твърдѣ мжно може да се изпълни спасителното правило на вжтрѣшния, благодатния човѣкъ. Това е често пжти прѣко нашитѣ слаби сили. Вѣрно е, че всички внѣшни сполуки и свѣтски придобивки сж врѣменни и скоропрѣходни, че човѣшката обичъ и похвала сж непостоянни и че жаждата за почести, удоволствия и слава е ненаситна. Въ туй всѣки е убѣденъ. При все това, въ наше врѣме общото увлечение е именно въ тая насока. То е свървменното идолопоклонство. И това общо увлечение къмъ суетното и скоропрѣходното, това свървменно идолопоклонство е най-опасно за ония, които бидѣйки въ свѣта се посвѣщаватъ на духовенъ животъ, и се рѣшаватъ на трудния подвигъ да бждатъ стража и пастири на църквата; опасно е да не се окажатъ безсилни противъ това бурно увлечение. Тая опасность е равносилна съ оная, на която е билъ изложенъ богоизбрания народъ въ Вавилонъ, при съприкосновението му съ езичницитѣ идолопоклонци. Ето защо, нека въ тая свещена минута ти припомня и напжтственитѣ думи на пророка Иеремия, въ посланието му къмъ израилтянитѣ при заминаването имъ за Вавилонъ: *„Вие ще видите въ Вавилонъ сребърни, златни и дървени богове, носени на рамянъ и внушаващи страхъ у езичницитѣ. Пазете се да не би да станете и вие като иноплеменницитѣ, и да не би тоя страхъ да завладѣе и васъ. Като видите тълпата да се покланя на тия богове, говорете въ ума си: Тебе подобава да се покланятъ, Владико! Защото моятъ ангелъ ще бжде съ васъ и той е защитникъ на вашитѣ души.“* (Иер. 4 — 6.)

И тѣй, възлюблений брате, помни, че ти отъ днесъ ставашъ пратеникъ на влпѣтилиия се и лежащъ днесъ въ Витлиемскитѣ ясли небесенъ Владика, Христа Спасителя и че ти отивашъ въ свървменния Вавилонъ да насаждашъ спасителнитѣ евангелски принципи въ живота на разколебанитѣ върваци. Но, като ще учишъ, кому подобава истинско поклонене, пази се отъ свървменитѣ идолопоклонци, които сж много по-опасни отъ нѣкогашнитѣ. Старай се щото плодетѣ на духа да се развиятъ напълно въ твоята душа и да ти служатъ като охранително оръжие при общественитѣ подвизи и въ борбата съ отрицателния духъ на врѣмето. Нека ангелътъ Господенъ и твой отсега съименикъ архистратигъ Михаилъ да бжде постоянно съ тебе и да ти помага въ труднитѣ минути на църковно-общественото служение. Нека Всевишния ге окрѣпи съ Своята благодать, та и срѣдъ многотумния суетенъ и измамливъ внѣшенъ животъ, въ тебе да се развива и зрѣе вжтрѣшния духовенъ човѣкъ. Самъ Господъ Богъ да ти даде, своредъ богатството на Своята слава, да се утвърди тоя вжтрѣшенъ човѣкъ въ тебе, а чрѣзъ вѣрата, да се всели Христосъ въ твоео сърдце (Ефес. III, 16). Той съ благодатъта си да те издигне въ чудната Своя свѣтлина (1 Петр. 2, 10) и да направи отъ тебе свѣтилиникъ, та прѣзъ цѣлия си животъ, съ любовь и смирение, да свѣтишъ съ тая свѣтлина на народа си и църквата. Ей буди, буди! А минъ.

Епископъ *Неофитъ*.

Братя Миладинови*),

„Больша сея любве нактоже имать, да кто душу свою положитъ за други своя“. (Ев. Иоанъ 15, 13).

Двѣ български души чуха и дълбоко влѣха въ душата си този завѣтъ на Христа. Тѣ видѣха, че не единъ тѣхенъ братъ и другаръ, а всички тѣхни братя вкупомъ, тѣхниятъ народъ, потъва въ мракъ и забрава, тѣ видѣха и чуха, че не е това сѣдбата на другитѣ народи и назначението на славния имъ родъ и рѣшиха да положатъ душитѣ си за свѣстяването на своя народъ и за подтикването му къмъ свѣтлина и напръдъкъ. И тѣ тръгнаха да събудатъ въ този народъ любовъ къмъ своя езикъ, прѣкланяне прѣдъ своето минало и полѣтъ за самостоеане и културенъ животъ.

И заради туй, че тѣ поискаха да внесатъ своето за събудането и сплотяването на единъ народъ, та да го спасатъ за културата и духовния напръдъкъ и да му помогнатъ и той да внесе данъ въ копнѣжа и работата на човѣчеството за осмъществяването на доброто и постигането на истината, зарадъ туй именно тѣзи, които имаха властѣта, а слѣдователно и задължението да поддържатъ веѣка стѣпка напръдъ и да се вслушватъ въ веѣка въздишка по напръдъка, *ги пратиha въ затвора.*

Зарадъ туй, че тѣ поискаха, што тѣхниятъ народъ не чрѣзъ забравяне на всичко свое, а чрѣзъ свой езикъ и своя култура да се стрѣми къмъ небето и да осмъществява началата на Православието, зарадъ туй тази властъ, която тъкмо въ името на Бога и на Православието бѣ създадена и въздигната, *прати имъ отрова.*

Зарадъ туй, че тѣ дълбоко съзнаха, че единъ народъ само тогава напръдва, и само тогава внася нѣщо въ съкровищницата на общечовѣшкия напръдъкъ, когато пламенно обича своя езикъ и развива въ срѣдата си пламенна любовъ къмъ своята татковина, зарадъ туй, че дълбоко и задушевно бѣ съзнанието на тази истина и неуморна и самоотвержена бѣ дѣятелността имъ за нейното осмъществяване, зарадъ туй тѣ намѣриха влажна тъмница и безвѣстенъ гробъ. И изникна посѣтото сѣме върху гроба, който покри двата млади и скѣпи живота, и полѣ се това сѣме отъ поривитѣ, борбата и самоотвержението на мнозина подобни на тѣхъ и израстна върху кърви и копнѣжи възделѣниятъ плодъ. Възроди се забравениятъ народъ и започна съграждането на гданието, основата на което бѣха мъченически кости. Но... 50-тата година слѣдъ онази трагична нощъ, намира този народъ замъглилъ вече въ съзнанието си идеята, която въодушеви и прати на мъченичество Бр. Миладинови. На идеята на тѣзи, които властѣта прати въ затвора и на които Фенеръ прати отрова, възродениятъ този народъ *почна да праца забрава.*

Почна да праца забрава! Възвнсяната днесъ отъ Българската Църква „Вѣчная память“ и молитвениятъ взорове, обърнати къмъ Бога тѣзи дни навѣкъдѣ, а особено въ по-близкото на братята-мъченици отечество, сами говорятъ, че не за пълна забрава може да става дума въ този моментъ.

*) Рѣчь произнесена въ семинарската църква отъ Иеродьяконъ Ефтимий при панахидата по случай 50 годишнината отъ смъртѣта на Бр. Миладинови.

Нѣма искрено туптяще българско сърдце, което да не споменава съ благоговѣние имената на двамата братя — народни мъченици и все пакъ наличенъ е печалниятъ фактъ, че петдесетгодишнината отъ тѣхната смъртъ намира българския народъ започналъ да забравя нѣщо най-мило за братята-мъченици, започналъ да забравя нѣщо, нераздѣлно свързано съ дѣятелността и най-задушевитѣ тѣхни прѣживявания, започналъ да забравя тѣхния националенъ идеалъ. Да, възродилиятъ се и закрѣпналъ вече български народъ не се въодушевява вече тѣй пламенно отъ идеала, за който си положиha животѣта братята-мъченици и върху който е съграденъ достиганиятъ вече напръдъкъ. Българскиятъ народъ не е останалъ напълно вѣренъ на идеала на бр. Миладинови, българскиятъ народъ се е оставилъ да бѣде отслабено и затъмнено онова негово въодушевление, което нѣкога бѣ тѣй чисто и беззавѣтно, и което създаде толкова подвизи и мъченически гробове.

У българскиятъ народъ, въобще, това въодушевление е отслабнало, а въ частностъ у българския народъ въ царството, то въ доста голѣма степенъ е подкопано, застрашено. Младото поколение, или по-добрѣ мислящата, интелегентната частъ отъ него не гори вече отъ пламенна обичъ къмъ всичко родно и отъ копнѣжи да послужи на родината си. Отъ слѣпо възприемане на чужда култура и чужди мисли по-голѣмата частъ отъ него отъ други идеи се въодушевява: отъ идеи, които *въ дѣйствителностъ* често не сѣ нищо друго, освѣнъ було за прикриване недостига отъ доблестъ и прѣкланяне прѣдъ най-близкитѣ ни задължения, а *на думи* отъ името на човѣчеството се проповѣдватъ; отъ идеи, които *на практика* на чужди интереси служатъ, а *въ теория* космополитически се наричатъ. Нѣщо повече. И народната просвѣта, и народното учителство и въобще тѣзи учрѣждения, назначението на които е да крѣпятъ народния духъ и да съхраняватъ младото поколение на своя народъ, и тѣ по своето устройство и направление не водятъ къмъ въодушевяване отъ идеала на бр. Миладинови и къмъ достойно служене на него.

Ето защо въ момента, когато въ едно съ църквата възвнсяме молитви за упокоението душитѣ на братята — мъченици и за сподобяването имъ *на небето* съ заслужената духовна награда, която *земята* отказа да имъ даде, въ този моментъ на духовно общение съ братята — мъченици най-необходимото за насъ е достойното прѣживяване на замъгления вече въ народното съзнание тѣхенъ идеалъ. Нека прѣдъ прѣстоломъ Божий си спомнимъ пакъ истината и завѣта на Христа, че нѣма по-голѣма любовъ, нѣма по-голѣмъ подвигъ отъ туй да положишъ живота си „за други своя“. А тѣзи „наши друзья“ не могатъ да бѣдатъ за насъ други, освѣнъ най-близкитѣ намъ по езикъ, по кръвъ и по обща участь. Този завѣтъ на Христа не се изпълнява отъ този българинъ, който посвѣщава сили и младежко въодушевление не на своя нещастенъ и измѣченъ народъ, а на нѣкакви си сухи идеи, витающи въ неизвѣстното и далечното и освобождающи отъ непосредствена и новедневна работа за своя народъ и своето отечество. И братия Миладинови бѣха достатъчно идеални, за да обичатъ пѣлото човѣчество и тѣ знаеха културата и живота на другитѣ народи, и тѣ виждаха,

че тѣхниятъ народъ е капка, нищожна капка въ морето на човѣчеството, но туй не посѣ въ душата имъ съмнѣние, туй не подкопа ни за минутка любовята имъ къмъ своя родъ и езикъ и вѣрата имъ въ бѣдащето на своя народъ.

И тази тѣхна вѣра създаде подвизи и мъченически гробъ. Тази тѣхна вѣра бѣ толковъ посвѣтла, колкото по-мрачна бѣше забравата, въ която гвѣше тѣхниятъ народъ, колкото по-мрачно и по-безнадежно да изглеждаше бѣдащето.

Прѣдъ тази вѣра да се прѣклонимъ и нея, или поне частица отъ нея, да изпросимъ за насъ отъ Подателя на всички блага въ този моментъ, когато въ едно съ църквата пѣемъ на братята-мъченици „Вѣчная память“.

Официални актове

Възпроизвеждаме долнитѣ официални актове по миропомазанието на Н. Ц. Височество князь Борисъ Търновски и прѣминаването му въ лоното на Източно-православната църква.

1. Манифестъ къмъ българския народъ.

Въ изпълнение обѣщанието на Народното прѣдставителство, отъ висотата на прѣстола, възвѣствяватъ възлюбления Си народъ, че Азъ положихъ всичкитѣ Си старания, напрѣгнахъ всичкитѣ Си сили за да изравня труднитѣ, които Ми се изпрѣчваха за удовлетворение всенародното пламенно желание щото *Прѣстононаслѣдникътъ* да прѣмине въ лоното на Народната Църква.

Слѣдъ като изпълнихъ дългътъ на почитание спрѣмо тѣзи, отъ които зависяше удовлетворителното изравняване на прѣпятствията, за разрѣшението на този сѣдбоносенъ въпросъ, който вълнува Цѣлия Български Народъ, и слѣдъ като се осуетиха надеждитѣ ми понеже не намѣрихъ тамъ, гдѣто очаквахъ, разумѣние на това, което *България изисква*, Азъ, вѣренъ на клѣтвата, която *Съмъ* далъ на възлюбения *и* Народъ, рѣшихъ *Самъ* лично да отстраня прѣпятствията и да сложа прѣдъ Народний Олтаръ най-неизмѣримата и най-тежката жертва, която Мога да дамъ.

Обявямъ на всички Българи, че на вторий февруарий тази година, деньтъ на Срътение Господне, ще се извърши священното миропомазване на *Прѣстононаслѣдника*, Бориса, Княза Търновский, по обрядитѣ на народна Ни Православна Църква.

Нека Царьтъ на Царетѣ благослови тая Наша стѣпка и закриля во вѣки вѣковъ Нашето Отечество и Нашия домъ.

Издаденъ въ Нашата Столица София, на двадесетъ и вторий януарий, хиляда осемстотинъ деветдесетъ и шеста година отъ Рождество Христово, и деветата отъ Нашето Царуване.

Фердинандъ.

2. Миропомазанието на Прѣстононаслѣдника.

Въ петъкъ на 2 февруарий, въ 10 часа сутринята отслужи се въ катедралната църква „Св. Кралъ“ божествена литургия отъ Негово Блажество Българския Екзархъ Иосифъ I въ съслужение съ всичкитѣ Митрополити, Епископи и Архимандрити на Българската Православна Църква и при участието на столичното духовенство и въ прикѣтствието на пратеницитѣ на чуждитѣ дворове.

Въ 10¹/₂ часа Негово Царско Височество Господарьтъ, придруженъ отъ гражданската си и военна свита, влѣзе

въ църквата и завзе мѣстото си на трона. Въ 11 часа пристигна Негово Царско Височество Прѣстононаслѣдникътъ Борисъ Князь Търновски, придруженъ отъ ординареца ротмистръ Стояновъ и отъ състоящия при особата му поручикъ Куртулиевъ.

На края на божествената литургия Негово Блаженство Екзарха послѣдванъ отъ всичкитѣ Митрополити, пристѣпи къмъ стола на който сѣдеше Негово Царско Височество Прѣстононаслѣдника, който се дигна правъ. Въ това врѣме и Прѣдставителя на Височайшия възприемникъ, Негово Сиятелство генер. майоръ графъ Голенищевъ — Кутузовъ остави мѣстото Си и пристѣпи къмъ Височайшия Кръщелникъ.

Негово Сиятелство хвана дѣсната рѣка на Князь Бориса и молитвата се започна. Подиръ това Негово Блаженство миропомазана по челото, гърдитѣ, нозѣтѣ и рѣцѣтѣ Н. Ц. Височество Прѣстононаслѣдника. Слѣдъ миропомазването Н. Ц. Височество Господарьтъ се отправи къмъ Олтаря придруженъ отъ Н. Ц. Височество Прѣстононаслѣдника Князь Борисъ, държанъ на рѣцѣ отъ прѣдставителя на възприемникътъ Негово Сиятелство графъ Голенищевъ — Кутузовъ, гдѣто Н. Ц. В. Прѣстононаслѣдника прие отъ Негово Блаженство Святото Причастие. Въ тая минута 52 топовни гърмежи възвѣстиха на населението за извършения актъ на миропомазването.

Негово Блаженство отъ Дверитѣ на Олтаря прочете актътъ за приемането на Прѣстононаслѣдника Князь Борисъ въ Лоното на Православната църква.

3. Рѣчьта на Н. Блаженство.

Прѣди излизане отъ църква Н. Блаженство екзарха произнесе слѣдната рѣчь:

Ваше Царско Височество.

Това, което сж ожидавали нашитѣ благочестиви бащи и дѣди; това за което е възнасяла горещи къмъ Всеблага Бога молитви Българската Православна Църква; това, което пламенно е желаялъ цѣлия Български народъ и прѣдставителитѣ му съ откровенностъ сж прѣдставили прѣдъ стѣпкитѣ на Твоя Княжески Прѣстолъ, а Ти съ истинска господарствена мѣдростъ и прозорливостъ благоволи да обѣщашъ отъ висотата на Твоя Прѣстолъ, че ще изпълнишъ, е вече изпълнено. Августѣйшии Твой Синь — Наслѣдникъ на Българския Прѣстолъ — Н. Ц. Височество Благовѣрний Князь Търновски Борисъ, благодатию Всесвишнаго и Всесовершителя Духа е вече членъ на светата Вѣсточна Православна Църква. Такъвъ го прѣдавамъ пакъ на грижитѣ на Държавний Глава на Българския народъ и прѣдъ свидѣтели:

Бога, Царя на царетѣ, и Прѣдставителитѣ на Твоя народъ, въ това свето мѣсто заявямъ, че Българский Православенъ народъ повѣрѣва на твойтѣ държавни рѣцѣ тоя скѣпъ за своето бѣдаще залогъ, като е увѣренъ, че когато Божието Провидение го призове да поеме браздитѣ на управлението, той ще намѣри въ Него Господаръ, проникнатъ отъ дълбока прѣданностъ и любовъ къмъ него и светата му вѣра и, че вовѣки вѣчная ще се споменава съ похвала името на основателя на Българската Народна Православна Династия, Аминъ.

4. Духовния възпитателъ на Прѣстононаслѣдника.

Височайши Рескриптъ отъ Н. Ц. В.

До господина министра прѣдседателя и министра на външнитѣ дѣла и изповѣданията *da interim*.

Понеже моитѣ твърди убѣждения сж, че съ духовното възпитание на прѣстононаслѣдника князь Борисъ Търновски трѣбва да се натовари едно духовно лице и че възлюблений ми синь трѣбва да бѣде възпитанъ въ строгитѣ начала и догми на Народната Православна Църква, въ лоното на която той е прѣминалъ, рѣшихъ

да назнача за духовникъ на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника, Протосингела на Богоспасаемата Доростолска и Червенска Епархия Архимандрита Василия.

Като Ви съобщавамъ това Мое рѣшение и като не се съмнявамъ, че и Вие сподѣляте напълно възгледоветъ ми върху горѣказаното, натоварвамъ Ви, въ качеството Ви на м-ръ на Изповѣданията, да се разпоредите за прилагането му въ изпълнение.

Отъ Нашия Дворецъ въ Ст. София, 18 февруарий 1896 год.

Всѣгда Вамъ благосклоненъ :

Фердинандъ.

Църковно-обществена лѣтопись

Н. Величество Царицата посѣтила въ недѣля, на 14-и того, часа на три подиръ пладне, Синодната палата. Посрѣщната била отъ синодния секретаръ г. Ст. Костовъ, който я развелъ въ всички отдѣления на зданието. Тя излѣзла възхитена отъ художествеността, вкуса и идеята, които въ всичко забѣлѣзвала. Като изказала своитѣ впечатления на секретаря, тя нарекла синодната палата истински „музей на българското древно и ново художествено изкуство.

Прѣседателствуващиятъ Св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, поканенъ да вземе участие въ тържеството по прогласяване пълнолѣтието на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника Князь Борисъ Търновски, пристигна на 16-и того съ вечерния пощенски тренъ въ столицата. На станцията бѣ причаканъ отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийскиятъ митрополитъ г. Партений, който го отведе въ митрополията и го има за гостъ.

Св. Старо-Загорския митрополитъ, Н. Високопрѣосвещенство г. Методий е пристигналъ прѣди нѣколко дни въ столицата по служебни работи.

Барелефъ на Иларионъ Макариополски. Напоследъкъ е разтрѣбенъ и разчистенъ долния етажъ на метоха при българския храмъ св. Стефанъ въ Балатъ, въ Цариградъ. Между другитѣ нѣща намѣренъ е и единъ барелефъ съ лика на блаженопочиващия Иларионъ Макариополски, отпослѣ св. Търновски светителъ. Барелефътъ е изработенъ на бѣл мраморъ и е запазенъ добръ. Чертитѣ на приспоаметния светителъ и труженикъ сж точно прѣдадени на мрамора и напълно сходатъ съ тия, които знаемъ отъ фотографнитѣ ликове на великия иерархъ. Барелефътъ е прибранъ въ Българската екзархия, дѣто се съхранява. Слушаме, че щѣла да се направи фотографна снимка отъ него.

Манифестъ. Н. Величество Царьтъ е отправилъ по случай пълнолѣтието на Н. Ц. Височество прѣстолонаслѣдника князь Борисъ Търновски слѣдния манифестъ къмъ българския народъ :

„Съ особена радостъ възвѣстявамъ на Нашия възлюбенъ народъ, че първородниятъ ни Синъ, Негово Царство Височество Прѣстолонаслѣдникътъ Князь Борисъ Търновски, днесъ навърши своето пълнолѣтие.

Дълбоко признателни къмъ Провидѣнието за това щастливо събитие, Ние изказваме нашата пълна вѣра, че Българскиятъ Прѣстолонаслѣдникъ ще се покаже въ всички отношения достоенъ Синъ на нашето хубаво отечество, че ще пази свободата и независимостта на Българския народъ, че ще се грижи за неговото благосъстояние и прѣуспѣване и че, като войникъ, ще бжде беззавѣтно прѣданъ на скъпата ни армия, на която Короната и България възлагатъ своитѣ надежди.

Ние молимъ Всевисшия да продължава своитѣ милостиви грижи за Българския Прѣстолонаслѣдникъ, да Го закриля отъ злини, да Му дарува добрини за радостъ и гордостъ на Нашето отечество и на Нашия домъ.

Ст. София, 18 януарий 1912 г.

На първообразния съ собствената на Негово Величество Царя рѣчка написано :

Фердинандъ.

Приподписали министритѣ.

Чужди мисии. Въ тържествата по случай пълнолѣтието на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника князь Борисъ Търновски участватъ европейскитѣ двореци и правителства съ особени мисии. Това е голѣма честь за България и за царствующата династия. Пратени сж мисии отъ Русия, Австро-Унгария, Англия, Белгия, Германия, Гърция, Испания, Италия, Ромжния, Сърбия, Турция, Франция, и Черна-гора. Рускиятъ императорски дворъ ще се прѣдставява отъ Н. Имп. Височество великия князь *Андрей Владимировичъ*, гръцкиятъ отъ прѣстолонаслѣдника Н. Кр. В. Князь *Константинъ*, ромжскиятъ — отъ прѣстолонаслѣдника Н. Кр. В. Князь *Константинъ*, сръбския — отъ Н. Кр. В. Князь *Александъръ* и Черногорскиятъ отъ Н. Кр. В. Князь *Дачило*.

Тържественъ молебенъ. Столичниятъ съборенъ храмъ ще отбѣлѣжи въ своята лѣтопись тържествения молебенъ, който се отслужи на 20 того. Този молебенъ съ право може да се нарече исторически. На него присѣдствуватъ прѣдставители на всички почти европейски двореци и държави на чело съ Н. Величество царя на българитѣ, обкръженъ отъ прѣстолонаслѣдницитѣ на православнитѣ славянски държави. Молебенътъ почна точно часа на 10 прѣдъ пладнѣ. Той се извърши отъ Прѣседателствуващия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий въ съслужение съ многобройно духовенство и при дивно хубавото пѣние на съборния хоръ. Прѣди да почне молебена, Н. Високопрѣосвещенство се обърна къмъ Н. Ц. Височество прѣстолонаслѣдника князь Борисъ Търновски съ слѣдната рѣчь :

„Благословенъ грядый во имя Господне“!

Ваше Царско Височество! Прѣди 16 години висшитѣ иерарси на Българската Църква съ прѣизпълнена отъ радостъ душа Ви посрѣщнаха тогава младенецъ двѣ годишенъ въ прѣдверието на тоя храмъ. Днесъ ние скромни служители на истата Църква съ осугубена радостъ Ви посрѣщаме вече просвѣтенъ, възмъжалъ, пълнолѣтенъ, готови да слѣдемъ съ Васъ въ едно тепли молитви прѣдъ прѣстола на Вседържителя Бога, за да Ви осѣни съ духъ мудрости и разума, да Ви обдари съ крѣпко здравие за слава на Августѣйшия Царски домъ, за радостъ и полза на Църква и народъ.

„Благословенъ грядый во имя Господне“ „Буди имя Господне благословено отъ нынѣ и до вѣка“. Аминь!

Полагане клетва отъ Прѣстолонаслѣдника. На 20-й того, часа на 11³/₄ Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника князь Борисъ Търновски положи тържествено клетва прѣдъ Военното на Н. Величество училище въ присѣствие на Тѣхни Величества Царя, Царицата, Н. Ц. В. князь Кирилъ, Тѣхни Ц. Височества книгинитѣ Евдокия и Надежда и на иностраннытѣ князе и шефове на мисии. Обредътъ на клетвата се извърши отъ Прѣседателствуващия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенския митрополитъ г. Василий. Подиръ водосвета, който отслужи, Н. Високопрѣосвещенство се обърна къмъ Н. Ц. Височество, Прѣстолонаслѣдника съ слѣдната рѣчь:

„ВАШЕ ЦАРСКО ВИСОЧЕСТВО,

Прѣдстои Ви да извършите единъ свещенъ обрядъ — да положите клетва за вѣрность на Царя и Отечество. Не ще се простираме върху важността на този обрядъ, защото Вие напълно я осѣнявате. Да пристъпимъ прочее къмъ извършването му. Вонменъ!“

Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника, като застана на издигнатата прѣдъ павилиона на Царя естрада, произнесе слѣдната клетва, четена отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и повторена дума по дума отъ Н. Ц. Височество:

„Объщавамъ се и се кълна въ светото Евангелие и Кръста Господенъ, че азъ, който съмъ повиканъ въ редоветъ на войската, ще служа честно и вѣрно на Царя и Отечество и не ще пожаля живота си за запазване на реда и законитѣ както въ мирно врѣме, така и противъ враговетѣ на Отечество, въ удостовѣрение на което цѣлувамъ Словото и Кръста Господни. Аминъ“.

Негово Царско Височество подписахъ клетвения листъ така: *Борисъ* Князь Търновски.

Дарители.

Търновска епархия. Съобщаватъ ни отъ св. Търновската митрополия за слѣднитѣ благодѣяния на благодетивни християни:

Въ с. *Мишуклий*, Търновска околия, 1) г. г. Иванъ Деневъ, Колко Цоневъ, Иванъ К. Буюклиевъ, Стойко Тодоровъ, Петко Панайотовъ, Стоянъ Деневъ и Ламби Георгиевъ отъ с. Мишуклий сж подарили едни орѣхови общи свещници на сума 180 лв.

2) Стойко Тодоровъ отъ с. село е подарилъ 3 топки заедно съ 3 дървени изработени гълъбчета за снимане кандилата за 20 лв.

3) Александръ Ивановъ, Банко Солаковъ и Иванка Павлева отъ сжщото село сж подарили по едно кандило на църквата отъ по 40 и 35 лв. едното.

4) Христо Т. Панковъ отъ сжщото село е позлатилъ на църквата, при която е пѣвецъ, теплотата и дискаса за 25 лв.;

5) Презвитера Куна п. Николова, Наца Панайотова и други още около 20 православни християнки отъ сжщото село сж внесли въ църквата сребро (ченгели и врахели) за около 200 лв. съ което сребро църковното настоятелство е посрѣбрило Св. Евангелие и е направило единъ голѣмъ напрѣстоленъ кръстъ и двѣ срѣбърни херувимчета.

На църквата въ с. Иванча, Търновска околия, 1) Янко Мутафовъ търговецъ отъ гр. Русе е подарилъ два общи посрѣбрани свѣтилници и 2 напрѣстолни трисвѣщника позлатени на сума 500 лв.;

2) Витанъ Станчевъ и Пенко Пенковъ отъ сжщото село подаряватъ една завѣса на сума 80 лв.;

3) Х. Димитръ Владковъ и Георги Ивановъ отъ сжщото село сж подарили иконата „Св. В. М. Георги“ голѣмъ форматъ на сума 60 лв.;

4) Вълкана Трифонова отъ с. Иванча, е подарила на църквата въ това село срѣбърно полиелейче за разпятието на сума 132 лв.;

На църквата въ с. Присово, Търновска околия, 1) Григоръ Петровъ Шонковъ отъ с. село подарилъ за църквата въ това с. единъ голѣмъ полилей на сума 800 лв.

2) Недко Нейковъ Раевъ отъ с. с. подарилъ 10 мали и едно голѣмо кандило за 350 лв.;

3) Генчо Пейчевъ отъ с. с. подарилъ тѣй сжщо едно кандило за 25 лв.

4) Димитръ Сжбевъ е подарилъ една икона на Спасителя за 50 лв.

5) Хр. Йорговъ — единъ катъ одежди за 150 лв.

6) Х. Душко Х. Начевъ тоже единъ катъ одежди за 120 лв.

7) Ив. Стойковъ двѣ голѣми кандила за 50 лв.

8) Димитръ Ивановъ Канакчиевъ — 1 трисвѣщникъ 70 лв.;

9) Димо Х. Стойковъ — малко иконостасче съ двѣ икони за 140 лв.;

10) Иванъ Гроздевъ икона „Св. моление о чашѣ“ за 90 лв.;

11) Ив. х. Стайковъ — 1 купель за 45 лева;

12) Косю Игнатовъ — фенери — за 45 лв.;

13) Иванъ Петковъ Чутурковъ — икона „Посичане на Св. Иоана Прѣдтеча“ — за 25 лв.;

14) Стоянъ Мариновъ Вачковъ — икона „убиванието на Св. Архид. Стефанъ“ — за 25 лева;

15) Игнатъ Цоневъ — икона „Св. Игнатий“ — за 20 лв.;

16) Иванъ Стояновъ отъ сжщото село — 1 икона „Св. Иоанъ Рилский“ — за 20 лв.;

17) Христо Михалевъ — 1 звѣнецъ за 10 лв.;

18) Руси Кжневъ и Ив. Стояновъ — свѣтилникъ за 24 лв.;

19) Драганъ Николовъ — сумата 20 лв.;

20) Ив. Дачевъ, Ив. Атанасовъ и др. още единадесетъ души отъ сжщото село сж подарили едно тѣло мѣсечи минея за 120 лева.

Открыта подписка на 1912 год. на духовный журналъ

„СТРАННИКЪ“

съ безплатнымъ приложениемъ

Общедоступной богословской библиотеки

и прибавленія къ ней.

Духовный журналъ „Странникъ“ будетъ издаваться въ 1912 году по прежней широкой программѣ, обнимающей весь кругъ движенія богословско-филосовской мысли и церковно общественной жизни, интересамъ которой онъ неослабно служить въ теченіе болѣе *полустолѣтія*. При журналѣ, въ качествѣ безплатнаго приложения издается „Общедоступная Богословская Библиотека“ (издано уже 28 томовъ), имѣющая своею цѣлью сдѣлать вполнѣ доступными для читателей лучшія и капитальнѣйшія произведенія русской и иностранной богословской литературы.

Въ 1912 году подписчикамъ будутъ даны три капитальныхъ сочиненія:

1) Два послѣднихъ тома (IX и X) **толковой библии**, въ которые войдутъ Евангелія отъ Лука и Іонна, Дѣянія, Пославія и Апокалипсисъ. Такимъ

образомъ, подписчики „Странника“ будутъ имѣть **Полную толковую библию** — единственную въ Россіи.

Редакція приступила къ этому изданію въ той увѣренности, что она идетъ навстрѣчу самой настойчивой и насущной потребности нашего духовенства и всего общества. Дать пастырямъ церкви, какъ и всѣмъ вообще любителямъ чтенія слова Божія, пособие къ правильному пониманію Библии, оправданію и защитѣ истины отъ искаженія ея лжеучителями, а также и руководство къ уразумѣнію многихъ неясныхъ въ ней мѣстъ — вотъ цѣль настоящаго изданія. Въ изданія принимаютъ участіе профессора духовныхъ академій и другія вполне компетентныя лица съ высшимъ богословскимъ образованіемъ.

и 2) „**Соціальное учение Христа.**“ Отыгъ христіанской социологіи. S. Mathews'a.

Давая этотъ трактатъ, редакція идетъ на встрѣчу тому всеобщему интересу, который обнаруживаетъ въ настоящее время русское общество въ отношеніи **Соціализма** и вообще **Соціальныхъ** вопросовъ.

Журналъ по прежнему будетъ выходить ежемѣсячно книжками въ 10 — 12 и болѣе печ. листовъ (до 200 стр. въ книжкѣ).

Цѣна: а) въ Россіи за журналъ „Странникъ“ съ приложеніемъ двухъ томовъ „Общедоступной Богословской Библіотеки“ и **одного** трактата **восемь (8) рублей** съ пересылкой; б) за границей **11 р.** съ пересылкой.

Примѣч. а) Въ **отдѣльной** продажѣ для неподписчиковъ цѣна „Богосл. Библіотеки“ **2 р. 50 к.** за томъ безъ перес. и **3 р.** съ перес.

б) Желающіе имѣть выпуски „Библіотеки“ въ изящномъ англійскомъ переплетѣ благоволятъ прилагать по **50 коп.** за выпускъ.

в) **Новые подписчики**, желающіе получить уже вышедшіе 12 томовъ „Правосл. Богосл. Энциклопедія“ и 8 томовъ „Толковой Библии“, прилагаютъ при выпискѣ **всѣхъ** по 1 р. за томъ (въ перепл. по 1 р. 50 к.), а при выпискѣ на **выборъ** по 1 р. 50 к. (въ пер. по 2); при выпискѣ вышедшихъ 8 томовъ Толковой Библии прилагаютъ по 1 руб. 25 коп. за томъ, а въ переплетѣ по 1 р. 75 к.

Адресоваться въ редакцію духовнаго журнала „Странникъ“

С.-Петербургъ. Невскій проспектъ, д. 182.

За Редактора С. Артемьевъ.

Издательница Р. А. Артемьева,
урожд. Лопухина.

27-й г. издан. ПОДПИСКА на 1912 г. ОТКРЫТА. 27-й г. издан.

Одобрень всеми вѣдомствами.

Русский паломникъ

Духовно-литературный иллюстрированный журналъ для семьи и школы

52 № № **ЖУРНАЛА.** 2000 ст. текста изв. духовныхъ и свѣтскихъ писателей, свѣтъ въ изящныхъ дѣятельныхъ обложкахъ, до **600** иллюстрацій, отражающихъ духовно-прав. жизнь прошлаго и настоящаго.

Въ журналѣ дается мѣсто исключительно такому чтенію, которое находитъ откликъ во всякой душѣ, ищущей назиданія и умнротворенія.

8 **КНИГЪ** ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ ТВОРЕНІЙ **СВ. ГРИГОРІЯ БОГОСЛОВА.** 1.200 стр. большаго формата.

Творенія этого знаменитаго „отца церкви“ имѣютъ громадное значеніе для **каждаго православнаго христіанина.** Св. Григорій Богословъ считается основоположникомъ христіанской догмы, уяснившимъ истинный смыслъ всего христіанскаго вѣроученія.

15 **КНИГЪ** ПОЛНАЯ ПРАВОСЛАВНАЯ **БОГОСЛОВСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ** до 2.500 стр. убористаго тек.

или богословскій „Энциклопедическій словарь“, содержащій въ себѣ необходимыя для **каждаго свѣдѣнія** по всѣмъ вопросамъ богословскаго, философскаго, церковно-практическаго и историческаго знанія въ алфавитномъ порядкѣ.

— КРОМѢ ТОГО БЕЗПЛАТНО, по выбору г. г. подписчиковъ: —

12 **КНИГЪ** **СВѢТОЧЪ** свыше 2.500 стр. большаго формата. Ежемѣсячный литературно-истор. журналъ

Въ „Свѣточѣ“ помѣщаются: историческіе и идейно-бытовые повѣсти и разказы; легенды, сказанія и преданія старины; историческіе и историко-археологическіе очерки; разказы изъ быта духовенства; записки и воспоминанія выдающихся русскихъ духовныхъ и историческихъ дѣятелей; повѣсти и разказы, рисующіе вредъ пьянства; научныя новости и открытія и т. д. Видное мѣсто въ №№ „Свѣточа“, какъ равно и въ №№ „Русскаго Паломника“, будетъ удѣлено юбилейному событію — 100-лѣтію Отечественной войны 1812 года.

— : : : : : И Л И : : : : : —

12 **ВЫПУСК.** **ЗЕМНАЯ ЖИЗНЬ ИСУСА ХРИСТА** роскошнаго настольнаго изд. Въ изящ. литерат., поэт., живоп. и скульптурѣ.

Передъ взоромъ читателя пройдетъ, шагъ за шагомъ, вся жизнь Иисуса Христа въ изображеніи извѣстныхъ писателей и художниковъ. Все изданіе будетъ художественно отпечатано на веленовой бумагѣ съ массою иллюстрацій черныхъ и цвѣтныхъ.

Подписная цѣна на **РУССКІЙ ПАЛОМНИКЪ** съ приложен. безъ доставкой в. Сиб 5 рублей. **6 р.** Съ доставкой и пересил. по Россіи

Допускается **разсрочка:** При подпискѣ 2 руб., къ 1 апрѣля 2 руб. и къ 1 іюля остальные.

ЖЕЛАЮЩИЕ МОГУТЪ получать „Свѣточъ“ и „Земная Жизнь Иисуса Христа“, но за доплату 1 р. 20 к., уплачиваемыхъ при подп. Главная контора и редакція: С. Петербургъ, Стремянная, 12, соб. домъ.

Редакторъ Е. А. Посовицкій.

Издатель П. П. Соинкинъ.

Въ 1912 году (ТРИДЦАТЬ ТРЕТИЙ ГОДЪ ИЗДАНИЯ)

РУССКІЙ НАЧАЛЬНЫЙ УЧИТЕЛЬ

будеть издаваться по прежней программѣ и съ особымъ отдѣломъ работъ и собищевій

НАРОДНЫХЪ УЧИТЕЛЕЙ и УЧИТЕЛЬНИЦЪ.

Обязательный объемъ остается **прежній**: не менѣе 25 листовъ въ годъ, въ предыдущіе годы давалось 40—50 листовъ. Лѣтнія книжки выходятъ по двѣ вмѣстѣ №№ 6—7 и №№ 8—9.

Въ журналѣ принимаютъ участіе: С. П. Зобинъ, свящ. А. Виноградовъ, И. В. Воробьевъ, Д. Тулубевъ, Е. П. Ховалевскій, В. В. Корватовскіи, И. Ковшовъ, С. Кудрявцевъ, К. К. Кульманъ, В. Латышевъ, В. В. Лермантовъ, В. Мезгорскій, Е. Понова, М. Правдинъ, А. Пысехонова, Я. И. Рудневъ, К. Д. Рудольфъ, Сажинъ, Д. Стариковъ, К. Ялгозъ, и др. Въ журналѣ помѣщаются многія работы и письма народныхъ учителей, разборы новыхъ книгъ и различныя сообщенія о ходѣ учебнаго дѣла.

Въ 1905 г. редакціей „Русскаго Начальнаго Учителя“ основанъ фондъ для изданія работъ народныхъ учителей и учительницъ начальныхъ школъ. Редакція принимаетъ на себя передачу работъ въ комиссію по дѣламъ фонда и печатаетъ постановленія комиссіи присланныхъ работахъ. Изданы: Русско-Корольскій словарь уч. Георгіевскаго подъ наблюденіемъ академика ф. Д. Фортунатова и работа о новыхъ началахъ преподаванія географіи К. Бочкарева.

Подписка принимается редакціей (Спб., Свѣтлой, 4.), **только на цѣлый годъ.**

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА НА ГОДЪ

3 р. съ пересылкой.

За 1910 г. всѣ экземпляры разошлись, но есть экземпляры за другіе годы, кромѣ 1880, 1881, 1883, 1885, 1891, 1895, 1901, 1903, 1904, 1906, и 1910 гг. Журналъ **ОДОБРЕЖЪ**. Ученымъ Комитетомъ Министерства Народнаго Просвѣщенія для народныхъ училищъ, учительскихъ семинарій и институтовъ. Почетный дипломъ на выставкѣ Общества поощренія трудолюбія въ Москвѣ. Дипломъ 1-й степени на Всероссийской выставкѣ въ Нижнемъ Новгородѣ въ 1896 г.

На сельско-хоз. выставкѣ въ Москвѣ по отдѣлу Московскаго Комит. Грамотности дипломъ на серебряную медаль. Золотая медаль на выставкѣ „Дѣтскій Миръ“ въ 1904 г.

Редакторъ-издательница Е. Латышева.

Редакторъ В. Латышевъ.

Въ первыхъ №№ за 1912 г. будутъ помѣщены статьи спеціалиста о борьбѣ Россіи съ Наполеономъ и о значеніи этого года. Эти статьи будутъ напечатаны и отдѣльнымъ издаемъ, для раздачи учащимъ. Но для своевременной высылки экз. необходима **предварительная** присылка требованій (до 1 янв. 1912 г.). Цѣта будетъ назначена 20 к. (съ картою).

1—3

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

за девета (1912) годишнина на

сп. „Майка и дѣте“

Списаніето „Майка и дѣте“, е единчкото българско популярно списаніе, което учи родителитѣ какъ да отгледватъ здрави и хубави дѣца. Списаніето учи и самитѣ родители какъ да пазятъ своето здраве, защото здрави родители и здрави сѣмейства отхранватъ здраво поколѣние.

Прѣдплатилитѣ до 1 януарий 1912 година ще получатъ:

Десетъ книжки на списаніето които ще се изпращатъ въ началото на всѣки мѣсець, освѣнъ юлий и августъ;

Шестъ бесплатни премии и извънредни подаръци, а именно:

Петъ изящни картини на хромовъ хартия и въ отдѣлна корица. Картинитѣ ще се пратятъ заедно съ 1 книжка.

Една книга най-малко петъ печатни коли. Книгата ще бжде прочутото съчинение на Х. Лотцки — „Твоего дѣте“

Списаніето „МАЙКА И ДѢТЕ“ заедно съ подаръцитѣ струва 2.50 лв. прѣдплата. За странство 3. л. Сумата се праща съ пощенски записъ. Приематъ се и марки.

Записитѣ и писмата адресирайте така:

Списаніе „Майка и дѣте“ — София.

Отваря се подписка за 20-та годишнина на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“.

Бесплатни художествени картини за домашенъ музей получава всѣки, който се абонира на

иллюстрация „СВѢТЛИНА“

Година 20-та.

София, ул. Прѣспа, 1 (срѣщу църквата св. Седмочисленици).

Абонамента, заедно съ бесплатна премия **Мирія Стюартъ** или **Наполеонъ прѣдъ Москва** (по желание), струва само 10 лева. Отъ прѣдишнитѣ премии освѣнъ горнитѣ има още: **Велизарій**, **Мадона** отъ Рафаело, **Отелло** (4 различни картини), отъ които всѣка отдѣлна струва по 2 лева само за абонатитѣ. Тия премии сж голѣмъ форматъ съ краски, артистично изпълнени. Поръчитѣ се адресиратъ до редактора.

Йорданъ Михайловъ.

София, ул. „Прѣспа“, 1.

Печатница „День“ — София.